

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Baggerspecieberging Hollandsch Diep /
Haringvliet-Oost

2 oktober 1998

962-70

ISBN 90-421-0413-9
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
Bureau coördinatie vergunningen en
milieueffectrapportage
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

uw kenmerk
DWM 157982

uw brief
d.d. 26 juni 1998

ons kenmerk
U523-98/Sf/bj/962-67

onderwerp
Baggerspecieberging Hollandsch Diep /
Haringvliet-Oost

doorkiesnummer
(030) 234 76 38

Utrecht,
2 oktober 1998

Met uw brief van 26 juni 1998 stelde u, als coördinerend bevoegd gezag, de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het realiseren van een baggerspecieberging Hollandsch Diep / Haringvliet-Oost. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

drs. L. van Rijn-Vellekoop,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Baggerspecieberging Hollandsch Diep /
Haringvliet-Oost

In afschrift aan:

- Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
- Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland
- Minister van Verkeer en Waterstaat

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl

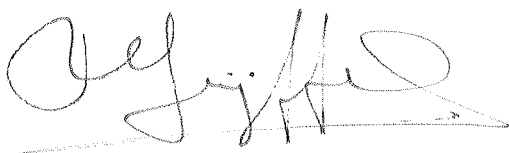
Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Baggerspecieberging Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over
Baggerspecieberging Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland door de Commissie voor de milieuef-
fectrapportage; namens deze,

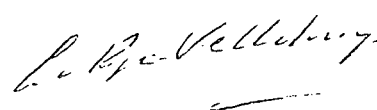
de werkgroep m.e.r. Baggerspecieberging Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost,

de secretaris

ir. R.I. Seijffers

de voorzitter

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 2 oktober 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluiten	4
2.1 Probleemanalyse	4
2.2 Doel	6
2.3 Besluitvorming en beleidskader	7
3. De voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven	8
3.1 De ontwikkeling en selectie van alternatieven	8
3.2 Te beschouwen varianten	9
3.3 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast	12
4. Bestaande toestand van het milieu waarbij inbegrepen de te verwachten ontwikkeling van dat milieu	12
5. Gevolgen voor het milieu	14
6. Vergelijking van alternatieven	17
7. Leemten in informatie	17
8. Evaluatieprogramma	18
9. Vorm en presentatie van het MER en samenvatting	18

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 juni 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 122 d.d. 2 juli 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie ziet de volgende hoofdpunten, in onderlinge samenhang, voor het (nieuwe) MER over baggerspeciebergings in het Hollandsch Diep / Haringvliet-Oost.

1. Aanbod en depotcapaciteit; motivering van het voornemen

In het MER dient meer duidelijkheid over het aanbod per baggerdeelstroom^{1]} te komen, rekening houdend met:

- de ontwikkelingen in het beleid verwijdering baggerspecie, zoals beleidslijn actief bodembeheer, komende nieuwe normering en richtlijnen voor baggerdepots en de ontwikkelingen ten aanzien van preventie;
- het 'gegarandeerde' aanbod onderhoudsspecie: nautisch en waterhuishoudkundig (waaronder "ruimte voor de rivier");
- het 'gegarandeerde' aanbod saneringsspecie vanwege urgente blootstellingen- en verspreidingsrisico's;
- welk deel, het nog niet gegarandeerde aanbod, van de grote hoeveelheid zeer verontreinigde waterbodembodem redelijkerwijs in aanmerking komt voor sanering. In dat kader is tevens een globale analyse gewenst van de milieuwinst bij definitief storten ten opzichte van niet afgraven ten aanzien van:
 - de risico's van blootstelling aan verontreinigingen voor de mens via verspreiding naar het oppervlaktewater (gebruiksfuncties zoals zwemwater en inlaatwater);
 - de risico's van ecologische beschikbaarheid via oppervlaktewater en waterbodembodem (bodemfauna, vogels, vissen);
 - verspreiding van verontreinigingen naar het grondwater (gebruiksfuncties zoals drinkwater en agrarisch water).

De resultaten van deze analyse kunnen tevens een referentiekader bieden voor de beoordeling van het belang van het treffen van verdergaande, emissiereducerende maatregelen (zoals het aanbrengen van een isolerende laag en het toepassen van alternatieve stortregimes).

- mogelijkheden tot beperking van het aanbod te storten baggerspecie door verwerking (zandscheiding, reiniging, immobilisatie), nuttige toepassing conform het Bouwstoffenbesluit, actief (water)bodembeheer voor de rivierbeddingen en hergebruik (inclusief verspreiding van klasse 2 specie); hoe en in hoeverre in het kader van dit grootschalige project^{2]} aan het bereiken van de 20 % doelstelling verwerking wordt bijgedragen.

2. Aanpak bij ontwikkeling en beoordeling van alternatieven

De volgende aanpak is aan te bevelen:

- selecteer geschikte locaties;

1 Baggerdeelstromen: onderhoudsspecie of saneringsspecie van bijvoorbeeld klasse 3, 4 (en waar nodig 2) of klasse 3, 4 en BAGA (en waar nodig 2), dit mede in afhankelijkheid van het nog te bepalen acceptatiebeleid voor een depotvorm (omdijkt, onderwaterdepot).

2 Zie Vierde Nota Waterhuishouding, Regeringsvoornemen, pag. 79. Wat gaan we doen? :..... 'Het toepassen van eenvoudige zandverwijderingstechnieken op grote stortplaatsen' en 'het verder stimuleren van hergebruik van baggerspecie, al dan niet na verwerking.'

- zoek per locatie mogelijke inrichtingen (depotvormen; uitersten: omdijkt, onderwaterput; combinaties) en betrek daarbij ook reeds de mogelijke nabestemming;
- selecteer daaruit een aantal geschikte locaties met bijbehorende inrichtingen en acceptatiebeleid: betrek daarbij ook de milieueffecten;
- maak combinaties van die geschikte locaties met inrichting (per combinatie de maximaal benodigde capaciteit);
- selecteer daaruit een beperkt aantal combinaties en beschrijf daarvan de effecten meer in detail;
- ontwikkel daarbij ook actief een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).

Bij de selectiestappen (trechtering) dienen de volgende aandachtspunten in acht genomen te worden:

- in de eerste stap dienen ongelijksoortige effecten niet te sterk te worden samengevoegd (geaggregeerd); dit bemoeilijkt het beoordelen van de eindresultaten vanuit diverse invalshoeken (doelgroepen/belangen);
- in de vergelijking dient als referentie ook de nulsituatie op de betreffende locatie(s) en omgeving zonder depot te worden meegenomen als vergelijkingsbasis ter bepaling van de zwaarte/belangrijkheid van de milieugevolgen van een depot ter plekke;
- het uitvoeren van een gevoeligheidsanalyse, waarin zichtbaar wordt gemaakt in hoeverre de volgorde (wenselijkheid) van alternatieven verandert bij een zekere variatie in de toegepaste gewichtensets. Tevens dient te worden ingegaan op de invloed van de gehanteerde aannames.

3. Gevolgen voor het milieu

Het gaat vooral om de volgende:

- Risico's van verspreiding van verontreinigingen naar het **grondwater**. Verspreidingsberekeningen vooral tussen 0-100 jaar en tot maximaal 10.000 jaar. Motiveer de keuze van de gidsstoffen bij deze berekeningen.
- Risico's van verspreiding van verontreinigingen naar het **oppervlaktewater** buiten het depot bij enerzijds een omdijkt en anderzijds een (half) open onderwaterdepot ten opzichte van achtergrondniveaus. Motiveer de gekozen gidsstoffen. Bereken de invloed van deze verspreiding op de lokale waterkwaliteit en gebruiksfuncties daarvan, zoals bij (drink)waterinlaten en recreatiegebieden. Hou daarbij rekening met (gefaseerde) wijzigingen in het beheersregime van de Haringvlietsluizen (eventueel te verplaatsen waterinlaten).
- Effecten op het **landschap en de natuur**. Bij de locatiekeuze, de keuze van de depotvorm en de inrichting daarvan dienen tevens de effecten op het landschap en de kansen voor natuurontwikkeling met betrekking tot de inrichting/afwerking in uitgewerkte vorm te worden meegenomen.
- De mate van **hinder** voor omwonenden en recreanten ten opzichte van de achtergrondsituatie. Een bijzonder aandachtspunt vormen stiltegebieden.
- De milieueffecten van verwerking van baggerspecie op een baggerstortlocatie binnen het plangebied, zoals ruimtebeslag en geluidhinder.

1. INLEIDING

De provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant en Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland hebben het voornemen een of meerdere depots voor de berging van in totaal ca. 30 miljoen m³ verontreinigde baggerspecie aan te leggen, te gebruiken en milieuvriendelijk af te werken. Het zoekgebied voor de locatie(s) is gelegen tussen de Moerdijkbrug en de Oostzijde van het eiland Tiengemeten.

Voor een soortgelijk voornemen is reeds vanaf 1990 een m.e.r.-procedure doorlopen. Voor het alternatief 'Atol-West', gesitueerd midden in het Hollandsch Diep tussen Willemstad en Numansdorp, werden vergunningen verleend die evenwel na ingestelde beroepen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in december 1996 wegens motiveringsgebrek werden vernietigd. Deze nieuwe milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.: categorie C 18.2, 18.3, 18.4, 18.6 en mogelijk 16.1) is gekoppeld aan de te nemen besluiten over de locatiekeuze en de vergunningen ingevolge de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) en mogelijk de Ontgrondingenwet.

Bij brief van 26 juni 1998^{3]} is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het nieuwe milieueffectrapport (MER). Deze m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 122 van 2 juli 1998^{4]}.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.^{5]}. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER tenminste moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

In dit advies wordt voortgebouwd op de inhoud van de startnotitie aangezien deze een goede basis biedt voor de vast te stellen richtlijnen en voor het te volgen 'open planproces'. Daarom worden met name hoofdaandachtspunten in dit advies naar voren gebracht. De Commissie gaat er tevens vanuit dat de inzichten verkregen gedurende het eerdere m.e.r. proces en het opstellen en beoordelen van het bijbehorende MER in deze nieuwe m.e.r. nuttig worden gebruikt.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen^{6]}, die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

3 Zie bijlage 1.

4 Zie bijlage 2.

5 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

6 Bijlage 4 geeft een lijst van deze reacties.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITEN

Het MER bevat tenminste: "Een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd"(Wabm, art. 41j, eerste lid onder a).

2.1 Probleemanalyse

Het MER dient een beknopte beschrijving te geven van de knelpunten waarvoor het voornemen een oplossing tracht te geven. Tevens moet worden aangegeven voor welke termijn dit initiatief is bedoeld. Ook dient op voorhand duidelijk te worden aangegeven of er andere bergingsfuncties dan voor baggerspecie worden voorzien, bijvoorbeeld voor verontreinigde grond of zuiveringsslib.

Afbakening reikwijdte

Deze m.e.r. kan worden afgebakend tot de keuze van een of meer locaties voor de berging van een nog nader te bepalen hoeveelheid baggerspecie die voor definitief storten 'aan de poort' wordt aangeboden en tot de inrichting, werkwijze en afwerking (eindbestemming) van deze baggerstort(en). Dit betekent dat dit MER wel informatie moet verschaffen omtrent de aard, hoeveelheden (in situ)^{7]} en verontreinigingsgraad van de te storten specie, echter besluitvorming over plaatselijk wel of niet saneren valt buiten deze m.e.r.

In het MER dienen verder de mogelijkheden tot beperking van het aanbod van de te storten specie te worden aangegeven. Denk daarbij aan de volgende opties: verwerking (zandscheiding, reiniging, immobilisatie), nuttige toepassing conform het Bouwstoffenbesluit, actief (water)bodembeheer in de rivierbeddingen en hergebruik (inclusief verspreiding van de klassen 0, 1, 2 specie).

Tevens dient aangegeven te worden hoe en in hoeverre in dit kader aan het bereiken van de 20 % doelstelling verwerking^{8]} wordt bijgedragen (grootteorde: 7 miljoen m³). Het gaat daarbij vooral om de rol van verwerking bij de bepaling van de gewenste depotcapaciteit in de tijd, maar ook om de milieueffecten van verwerking op een baggerstortlocatie binnen het plangebied.

Aanbod en depotcapaciteit

Geef een recente inschatting van het aanbod^{9]}, de gewenste depotcapaciteit, per baggerdeelstroom. Geef daarbij aan met welke zekerheid de daarvoor noodzakelijke budgetten beschikbaar zijn of beschikbaar komen en houd rekening met de volgende aspecten:

- de ontwikkelingen in het beleid verwijdering baggerspecie, zoals beleidslijn actief bodembeheer, komende nieuwe normering en richtlijnen voor baggerdepots en ontwikkelingen ten aanzien van preventie;
- het 'gegarandeerde' aanbod onderhoudsspecie: nautisch en waterhuishoudkundig (waaronder "ruimte voor de rivier");

7 Zie reactie nr. 4 (bijlage 4).

8 Zie reactie nr. 21 (bijlage 4).

9 Zie reactie nr. 16 (bijlage 4).

- het 'gegarandeerde' aanbod saneringsspecie vanwege urgente blootstellings- en verspreidingsrisico's;
- nieuwe technieken om milieueffectief te baggeren (kwantitatief en kwalitatief), vooral bij sanering;
- de mogelijkheden van verwerking^{10]} om zuinig met de beschikbare capaciteit om te gaan;
- het milieurendement van het storten van baggerspecie indien deze uitsluitend tot klasse 2 behoort^{11]};
- invloed van gasvorming op depotcapaciteit tijdens consolidatieproces;
- mogelijkheden om het volume te beperken door versnelde consolidatie.

Ga ook in op de te verwachten invloed van de Wet belastingen op milieugrondslag, voor zover na 2002 het storten van verwerkbaar baggerspecie zal worden belast.

In het MER zal de voorgestane capaciteit van een of meer depots moeten worden beargumenteerd in relatie tot het totale aanbod, dan wel voor deelstromen (zie ook onder acceptatie) definitief te bergen baggerspecie. Dit leidt uiteindelijk tot een kwantificering van de benodigde extra stortcapaciteit ten opzichte van de bestaande en in aanbouw zijnde stort- en verwerkingscapaciteit in Zuid-West Nederland (Slufter, put van Cromstrijen, Derde Merwedehaven).

Van het aanbod moet zowel een recente maximumprognose als een minimumprognose worden gegeven.

Tevens dient aandacht te worden besteed aan:

- de geografische begrenzing van het herkomstgebied en uitruilmogelijkheden met andere provincies en baggerstortplaatsen;
- de te verwijderen klassen baggerspecie en het daarbij toe te passen normeringssysteem. De samenstelling van de te storten baggerspecie dient vergeleken te worden met de vigerende en zo mogelijk met de in ontwikkeling zijnde (nieuwe) normering volgens de Vierde Nota Waterhuishouding.

Ten minste dient een indicatie te worden gegeven van het voorkomen van de meest essentiële, klassebepalende stoffen.

Mede vanwege verwerkingsmogelijkheden en de wijze van vullen dient ook de aard van de verontreinigingen (mede afhankelijk van de herkomst), de korrelgrootteverdeling en de dichtheid van het aangeboden slib aan de orde te komen.

Acceptatie

Volgens de startnotitie (pag. 27, 28) wordt ook het storten van BAGA- baggerspecie (gevaarlijk afval) voorzien. De milieurisico's daarvan kunnen sterk verschillen bij het definitief bergen van deelstromen in een omdijkt depot dan wel bij het bergen in een al dan niet tegen resuspensie beschermd (half)open onderwaterdepot. Mede gelet op nieuwe inzichten in de mate van verspreiding van verontreinigingen is vooral een nadere onderbouwing van belang van in

10 Zie reactie nr. 21 e.a. (bijlage 4).

11 Zie reactie nr. 17 (bijlage 4).

hoeverre het mogelijk is ook klasse 4 baggerspecie in een onderwaterdepot^{12]} en BAGA-specie in een gesloten depot te brengen.

Milieuwinst sanering

Een globale analyse is gewenst van de milieuwinst bij definitief storten (in een "representatief (standaard) depot" met bijbehorende nieuwe standaardaanpak in de rest van het verwijderingsketen) ten opzichte van niet afgraven^{13]} vanwege:

- de risico's van blootstelling aan verontreinigingen voor de mens via verspreiding naar het oppervlaktewater (de meest relevante blootstellingspaden/gebruiksfuncties);
- de risico's van ecologische beschikbaarheid via oppervlaktewater en waterbodembodem (bodembodemfauna, vogels, vissen);
- verspreiding van verontreinigingen naar het grondwater (gebruiksfuncties).

De resultaten van deze analyse kunnen tevens een referentiekader bieden voor de beoordeling van het belang van het treffen van verdergaande, emissiereduceerende maatregelen (zoals een isolerende laag en het toepassen van alternatieve stortregimes).

2.2 Doel

De doelstelling wordt in de startnotitie (§ 2.4) als volgt verwoord:

'Het binnen het zoekgebied realiseren van bergingsruimte voor maximaal 30 miljoen m³ (in situ) (ernstig) verontreinigde baggerspecie. De bergingsruimte zal gedurende een periode van 10 jaar gefaseerd worden aangelegd. De termijn voor het vullen van de totale depotruimte bedraagt naar verwachting 20 jaar. Tevens wordt gekeken naar de inzetbaarheid van verwerkingstechnieken.'

De voorgenomen activiteit moet worden gezien als een noodzakelijk hulpmiddel om "bredere doelstellingen" te kunnen realiseren. Hierdoor wordt het mogelijk om op verantwoorde wijze uitvoering te geven aan tal van (sanerings)werkzaamheden die nodig zijn om de betreffende watersystemen weer op volwaardige wijze hun (gebruiks)functies te laten vervullen.

Dit uitgangspunt wordt eveneens gehanteerd voor de locatie(s) waar de depotruimte wordt gerealiseerd: de inzet is om in combinatie met een op het gebied toegesneden inrichting en afwerking (gebruiks)functies als natuur, landschap en recreatie te versterken.'

In het algemeen kan de Commissie deze doelstellingen onderschrijven. Wel zal nader moeten worden geconcretiseerd wat onder de doelstelling ten aanzien van verwerking ("wordt gekeken naar de inzetbaarheid van verwerkingstechnieken") wordt verstaan.

12 Zie ook reactie nr. 4 (bijlage 4).

13 Zie ook reactie nr. 16 (bijlage 4).

De resultaten van de nadere probleemanalyse kunnen leiden tot een verdere concretisering van de doelstellingen. Hiermee zal een concreet toetsingskader kunnen ontstaan voor een probleemoplossend ontwerpproces en voor de beoordeling van de mate van doelbereik per alternatief.

Wat betreft de milieudoelstellingen zijn vooral ook de beschermingsformules uit het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) voor kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de beschermingsformules volgens de EU Vogel- en Habitatrichtlijnen van belang.

2.3 Besluitvorming en beleidskader

In het MER moet kort worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grens- en streefwaarden voor emissies, maximaal toelaatbare risiconiveaus voor verschillende milieucompartimenten) gelden voor de te nemen besluiten. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn vastgelegd. Naast de reeds in de startnotitie vermelde besluiten en plannen dient tevens rekening gehouden te worden met:

- het in ontwikkeling zijnde overheidsbeleid ten aanzien van verwijdering van baggerspecie, voor zover relevant;
- de Monumentenwet 1988 (met name bescherming stadsgezicht Willemstad)¹⁴;
- besluitvorming over MER Haringvlietsluizen;
- EU Habitat- en Vogelrichtlijnen en de betreffende beschermingsprocedures;
- de provinciale nota's Compensatie Natuur en Landschap;
- het (provinciale) beleid zandwinning.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld ten behoeve van de locatiekeuze en van de vergunningverlening ingevolge de Wm en de Wvo en mogelijk de Ontgrondingenwet.

Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot dienen de besluiten te worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

14 Zie ook reactie nr. 9 (bijlage 4).

3. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *“een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen.”*

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

“Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast.”

3.1 De ontwikkeling en selectie van alternatieven

De volgende aanpak is bij de ontwikkeling en beoordeling van alternatieven aan te bevelen:

- selecteer geschikte locaties;
- zoek per locatie mogelijke inrichtingen (depotvormen; uitersten: omdijkt, onderwaterput; combinaties) en betrek daarbij ook reeds de mogelijke nabestemming;
- selecteer daaruit een aantal geschikte locaties met bijbehorende inrichting en acceptatiebeleid, betrek daarbij ook de milieueffecten;
- maak combinaties van die geschikte locaties met inrichting (per combinatie de maximaal benodigde capaciteit);
- selecteer daaruit een beperkt aantal combinaties en beschrijf daarvan de effecten meer in detail;
- ontwikkel daarbij ook actief een MMA.

Bij deze aanpak is het volgende van belang:

- Een modulaire aanpak, met bij voorkeur niet veel modules (minimaal ca. 10 miljoen m³) die ook afzonderlijk kunnen worden uitgevoerd om te kunnen inspelen op de daadwerkelijk optredende capaciteitsbehoefte (flexibiliteit, faaseerbaarheid) en mogelijk uitgewerkt per deelstroom (met een nog te bepalen acceptatiebeleid).
- Bij het in eerste aanleg vergelijken van alternatieve locaties dient ook de orde van grootte van emissies en milieueffecten te worden beschouwd van verschillende depotvormen (met bijbehorende 'standaard' technische maatregelen). Ook dient bij de locatiekeuze vroegtijdig, reeds in de eerste stappen van het beoogde stappenplan, de aard van de nabestemming (afwerkingsvorm) te worden betrokken, aangezien het bereiken van de gestelde natuur- en recreatiedoelstellingen (medegebruik) deels tevens locatiespecifiek en inrichtingsafhankelijk zullen zijn. Daarbij dient rekening te worden gehouden met:
 - omvang en tempo van vrijkomen van te verwijderen verontreinigde baggerspeciestromen en van bij aanleg vrijkomend bruikbaar en onbruikbaar bodemmateriaal;
 - de landschappelijke inrichting en inpassing (passend in een grootschalig estuariene riviersysteem) van een boven water uitkomend depot;
 - nautische en waterhuishoudkundige inpassing (veiligheid, capaciteit).

- Om te voorkomen dat te lang met een te groot aantal alternatieven en varianten wordt gewerkt, is trechtering met behulp van een getrapte multicriteria-analyse (MCA) gewenst. De Commissie beveelt de toepassing van gewogen sommering aan. Daarbij dienen wel de volgende methodologische aandachtspunten in het oog te worden gehouden:
 - in de eerste stap dienen ongelijksoortige effecten niet te sterk te worden samengevoegd (geaggregeerd); dit bemoeilijkt het beoordelen van de (eind)resultaten vanuit diverse invalshoeken (doelgroepen/belangen);
 - in de vergelijking dient als referentie ook de nulsituatie op de betreffende locatie(s) en omgeving zonder depot te worden meegenomen om te voorkomen dat de toekenning van de zwaarte van de gewichten aan (de belangrijkheid van de diverse (milieu)effecten) nergens mee kan worden vergeleken en niet in het juiste perspectief kunnen worden geplaatst;
 - het uitvoeren van een uitgebreide gevoeligheidsanalyse, waarin zichtbaar wordt gemaakt in hoeverre de wenselijkheid van alternatieven verandert bij een zekere variatie in de toegepaste gewichtensets en welke invloed variatie in aannames heeft op de uitkomsten;
 - de alternatieven, criteria en (milieu)effecten dienen overzichtelijk en evenwichtig te worden weergegeven. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan een inzichtelijke presentatie van de gevolgen (zie ook hoofdstuk 6 van dit advies).

Bij de ontwikkeling en selectie van alternatieven dient tevens rekening te worden gehouden met het (gefaseerd uit te bouwen) bedieningsregime van de Haringvlietsluizen. Het gaat om de mate van wisselwerking tussen (diverse) beheersregimes van de Haringvlietsluizen en de voorgenomen activiteit in verband met:

- veranderingen in de bodemmorfologie in het studiegebied, ook in verband met veranderingen in komberging en omdat een zouttong tot uitvloeking van zwevend slib kan leiden (en hogere mobiliteit van zware metalen), met mogelijke gevolgen voor het aanbod aan (sanerings)specie;
- veranderingen in getijslag en (getij)stroomsnelheden (t.o.v. huidige spuistromen) en de mate van resuspensie, dit vooral bij onderwaterberging.

De hoofdvraag is of een nog te kiezen beheersregime (uiterste: stormvloedkering) beperkingen kan opleggen aan een depotvorm op een bepaalde locatie en andersom, vooral in het Haringvliet¹⁵].

3.2 Te beschouwen varianten

Ter vergelijking met de diverse alternatieven dient een gedegen uitgewerkte referentiesituatie inclusief de autonome ontwikkeling in het plangebied, in het bijzonder ter plaatse van mogelijke locaties te worden uitgewerkt. Volgens de Commissie is dit een betere definitie van het “nulalternatief” dan die is gegeven op pag. 20 van de startnotitie. In elk geval dienen ook de volgende varianten te worden beschouwd (zie verder startnotitie):

15 Zie ook reacties nr. 13, 15, 18, 19, 20 (bijlage 4).

- Een combinatievariant van een depot die tijdens de vulfase bestaat uit een omdijkt depot en daarna wordt afgewerkt tot onder water (dijk wordt weer verwijderd) (zie eerdere MER), dit in verband met beperking van de visuele hinder op langere termijn.
- De put van Cromstrijen (niet in eerdere MER meegenomen); al dan niet met Publiek Private Samenwerking^{16]}.
- Eerst halfopen en invaardbaar, later gesloten depot (vergelijk Kaliwaal), al dan niet aansluitend aan dijk/oever.
- Een depot dat wordt afgewerkt als een eiland binnen de gestelde randvoorwaarden aan de dijkhoogte.
- Locaties met een capaciteit groter dan ca. 10 miljoen m³ die in het vorige MER louter om capaciteitsredenen (één depot van ca. 30 miljoen m³) afvielen.
- Een depot, buitendijks gelegen, maar wel direct aansluitend aan de dijk/oever. Het een en ander met het oogmerk, dat op meer betrouwbare wijze dan meer centraal in de rivier mogelijk is, milieubescherpende maatregelen te treffen. Een dergelijk depot zou op een zodanige plaats kunnen liggen dat niet of nauwelijks natuurwaarden verloren gaan en daarentegen door natuurontwikkeling nieuwe (waardevolle) rivierbegeleidende ecosystemen kunnen ontstaan.

Dit laatste kan betekenen dat de afwerking van het depot gericht wordt op:

- het creëren van grote oppervlakten ondiep water overgaand in nat-droog-situaties en omzoomd door lage kaden waarbinnen zich bodem- en visfauna kan ontwikkelen, ten gunste van functies voor moerasvegetaties en water- en moerasvogels;
- in geval van het plaatselijk ontbreken van gebiedseigen natuurlijke systemen langs de oever, kan in het buitendijkse gebied ook aansluiting worden gezocht bij de vaste wal, waardoor in de rivier een natuurlijke oeverzone kan worden uitgebouwd.
- Een volledig door water omgeven, omdijkt depot met een soortgelijke natuurdoelstelling. Hierbij kan worden gedacht aan rivierbegeleidende systemen zoals vroeger de Sassenplaat en Esseplaat.
- Behoudens ter plaatse van een depot zelf kunnen deze mogelijkheden tot grootschalige gebiedseigen natuurontwikkeling (rivierbegeleidende systemen) ook elders in het plangebied worden ontwikkeld door nuttige toepassing van bij aanleg (of verwerking) vrijkomend materiaal^{17]}. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de (inter)nationale betekenis van het plangebied, dat een kerngebied van de EHS is en onder meer is/wordt aangewezen als 'Important Bird Area' in het kader van de EU-Vogelrichtlijn en als Speciale beschermingszone volgens de Habitatrictlijn^{18]}, in het bijzonder de buitendijkse terreinen van het Haringvliet. Tevens vallen enkele delen onder de Natuurbeschermingswet (Ventjagersplaten, Korendijkse slikken)^{19]}.

16 Zie reactie nr. 4 (bijlage 4).

17 Zie reactie nr. 19 (bijlage 4).

18 Zie ook reactie nr. 13 (bijlage 4).

19 Zie ook reacties nr. 13, 15 (bijlage 4).

Regionale plannen voor natuurherstel en- ontwikkeling²⁰⁾ van gebiedseigen systemen moeten worden gerespecteerd.

Bij deze varianten verdienen de volgende punten (voor zover relevant) aandacht:

- de (gekozen) fasering van de verschillende modules;
- de deelactiviteit ontgronding/zandwinning, de daartoe eventueel benodigde tussenopslag;
- omvang van extra verkeersstromen te land en te water door aanvoer van de baggerspecie en afvoer van bijvoorbeeld zand; de benodigde infrastructuur daarvoor;
- de (gevolgen van) verwerking van baggerspecie op een baggerstortlocatie in het plangebied: logistiek, geluid, visuele hinder, emissies naar grond- en oppervlaktewater;
- de vormgeving en maten van een depot (oppervlakte, diepte, taluds, hoogte van kaden/dijken);
- mogelijkheden tot afdekking en isolerende lagen bij bovenzijde, zijkaden en bodem; de effecten van eerst storten van relatief schone baggerspecie en/of klei op de bodem (opbouwen beschermende laag);
- technieken van inbrengen/vullen, mede in relatie tot de baggerspecieklasse, dichtheid en consistentie van de specie en stortdiepte en de consequenties daarvan voor het vrijkomen van verontreinigingen (onder meer resuspensie) en het consolidatiegedrag;
- mogelijkheden om (tezijnertijd) retourwater te zuiveren (bijv. bezinking);
- nautische risico's (recreatievaart en beroepsvaart) ten gevolge van plaatselijke versmalling van het vaargebied;
- veiligheid: nautisch, verdediging tegen golfslag, ijsgang, overstroming depotkade bij hoge bovenafvoer en de risico's van een maximaal geloofwaardig ongeval (kadedoorbraak, hoogwatergolven, aanvaring bij scheepvaarttransport gevaarlijke stoffen);
- aanleg van het depot gedurende bepaalde seizoenen, in verband met verstoring van bijvoorbeeld recreatie en watervogels, danwel in verband met risico's bij ijsgang en extra hoge waterafvoer;
- welke garanties kunnen worden geboden voor het uitsluitend storten van baggerspecie van een bepaalde aard en tegen het storten van bijvoorbeeld sterk verontreinigde landbodem en illegaal storten. Beschrijf daartoe de te treffen organisatorische maatregelen met betrekking tot acceptatie en controle van de te verwijderen baggerspecie;
- mogelijke controlevoorzieningen (monitoring) en een beoordeling van de gevolgen van falen op het milieu danwel herstelmogelijkheden bij falen;
- afwerking van een depot richten op een natuurbestemming en/of medegebruik voor (water)recreatie;
- de organisatorische maatregelen met betrekking tot de nazorg en het beheer na gebruik.

20 Zie ook reactie nr. 20 (bijlage 4).

3.3 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast

Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen, alsmede binnen de competentie van de initiatiefnemers liggen.

De Commissie adviseert bij het ontwikkelen van het MMA een 'actieve' aanpak te volgen. Hiermee wordt bedoeld, dat toepassing van de beste bestaande mogelijkheden voor milieubescherming en -verbetering bij de ontwikkeling van dit alternatief als uitgangspunt wordt genomen.

Mogelijke kostenconsequenties mogen niet op voorhand een reden vormen om maatregelen in het kader van het MMA niet in de beschouwing te betrekken. Indien het voorkeursalternatief afwijkt van het MMA dienen de meerkosten voor het behalen van een bepaald milieurendement te worden aangegeven.

4. **BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU WAARBIJ INBEGREPEN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU**

Het MER bevat ten minste: *“Een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch alternatieven worden ondernomen” (Wabm, art. 41j, eerste lid onder d).*

Bij de bestaande toestand van het milieu dient te worden beschreven de “waarde” of betekenis (regionaal, nationaal, internationaal), de gevoeligheid (kwetsbaarheid) en de gebruiksfuncties van betreffende (deel)gebieden. Het functioneren van het totale ecosysteem moet tevens op de langere termijn worden beschouwd. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de (inter)nationale betekenis van het plangebied, dat enerzijds een kerngebied van de EHS²¹ is en onder meer is/wordt aangewezen als 'Important Bird Area' in het kader van de EU-Vogelrichtlijn en als Speciale beschermingszone volgens de Habitatrichtlijn, in het bijzonder de buitendijkse terreinen van het Haringvliet. Tevens vallen enkele delen onder de Natuurbeschermingswet (intrekking aanwijzing van deelgebied is m.e.r.-plichtig volgens cat. C 19)²²].

Objecten die op één of andere manier gevoelig zijn voor de effecten van berging van baggerspecie, moeten onder vermelding van aard, omvang, aantal, plaats en afstand tot een depot worden beschreven en aangegeven op kaart. Hierbij wordt gedacht aan:

21 Zie ook reactie nr. 19 e.a. (bijlage 4).

22 Zie ook reacties 13, 15 e.a. (bijlage 4).

- het beschermde stadsgezicht Willemstad;
- (recreatie)woningen²³) en gebouwen (door visuele hinder en geluidhinder);
- installaties en infrastructurele werken zoals (pijp)leidingen (in verband met mogelijke zettingen);
- recreatieve functies (zoals zwemstrandjes, haventjes e.d.)²⁴];
- inlaten voor drinkwaterbereiding; waterwinning voor agrarische bedrijven (gewassen, veedrenking)²⁵];
- specifieke ecotopen en natuurgebieden²⁶];
- waardevolle (open) landschappen²⁷].

Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkelingen daarvan, zal het MER, voor zover relevant en van belang voor de beslissingen, aandacht moeten besteden aan de volgende aspecten:

- de relevante hydrologische systemen (peilen, getijdedynamiek, stroomsnelheden);
- bodemmorfolgie; ligging van diepe geulen; sedimentatie en erosie;
- geotechnische situatie;
- kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en waterbodem;
- luchtkwaliteit: geuremissies;
- intensiteit beroepsscheepvaart en recreatievaart en nautische veiligheidsrisico's;
- ruimte voor de recreatievaart;
- andere gebruiksfuncties (zwemwater, visserij e.d.);
- de aanwezige (waardevolle) terrestrische en aquatische ecosystemen en de relaties daartussen;
- visueel-ruimtelijke kenmerken van het bebouwde en van het natuurlijke landschap zoals openheid/geslotenheid;
- cultuurhistorische²⁸] en archeologische elementen en structuren, ook op plaatsen waar verstoring door ontgravingen kan worden verwacht²⁹].

Waar nodig dienen aanvullende gegevens over de bestaande situatie te worden verzameld (zoals grondboringen, metingen en gerichte inventarisaties van doelsoorten).

Zie ook hoofdstuk 5 voor nader te beschouwen aspecten.

23 Zie ook reactie nr. 15 (bijlage 4).
 24 Zie ook reactie nr. 6, 13, 15 (bijlage 4).
 25 Zie ook reacties nr. 5, 12, 15 (bijlage 4).
 26 Zie ook reactie nr. 19 (bijlage 4).
 27 Zie ook reacties nr. 8, 9, 18 e.a. (bijlage 4).
 28 Zie ook reactie nr. 9 (bijlage 4).
 29 Zie reactie nr. 9 (bijlage 4).

Te verwachten autonome ontwikkelingen

Uitgangspunt is de situatie zonder een nieuw depot, maar met reëel te verwachten autonome ontwikkelingen in het plangebied. Bij de autonome ontwikkeling dienen vooral ook de veranderingen in het beheersregime van de Haringvlietsluizen te worden betrokken. Ook gaat het om de mate van verontreiniging in de uitgangssituatie en sedimentatie- en erosieprocessen, vooral ter plaatse van mogelijke locaties voor een baggerspeciedepot.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *“een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven.”*

De te verwachten gevolgen voor het milieu moeten, indien mogelijk, in hun onderlinge samenhang worden beschouwd. Het gaat vooral om de relatieve veranderingen ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling daarvan.

Maak onderscheid in de milieugevolgen tijdens:

- de aanlegfase;
- de gebruiksfase en consolidatiefase;
- de fase van afwerking, eindbestemming en nazorg.

Maak nuttig gebruik van de ervaringen bij vergelijkbare baggerstortplaatsen.

De keuze van de eventuele gidsstoffen dient gemotiveerd te worden in het licht van verschillen in stoffeigenschappen en daardoor verschillende risico's van blootstelling (mens en dier) via verspreiding in het grondwater en via het oppervlaktewater.

Een logischer indeling van de milieueffecten dan in de startnotitie (§ 5.1) zou kunnen zijn:

- locatie-afhankelijke effecten of locatie-onafhankelijke effecten;
- omkeerbare of onomkeerbare effecten;
- tijdelijke of permanente effecten;
- effecten afhankelijk van de depotvorm of onafhankelijk van de depotvorm;
- directe of indirecte effecten.

Vooraf van belang zijn:

Grondwater en bodem

- risico's van verspreiding van verontreinigingen naar het grondwater. Verspreidingsberekeningen vooral tussen 0-100 jaar en tot maximaal 10.000 jaar;

- gevolgen van eventuele ontgrondingen^{30]} en tijdelijke opslag van zand en niet nuttig toe te passen materiaal voor de grondwaterhuishouding;
- niet-stationaire emissie en verspreiding van verontreinigingen naar het grondwater bij diverse depotvormen, samenstelling baggerspecie en stort-regimes;
- verspreiding van verontreinigingen tijdens de gebruiks- en consolidatiefase en daarna en in welke mate functies in de omgeving kunnen worden aangetaast en wanneer in de tijd;
- de invloed van 'aging', gasontwikkeling en microbiologische afbraak;
- veranderingen in kwel en infiltratiesituatie binnendijks^{31]}.

Oppervlaktewater

- wijzigingen in de hydrologische situatie en in de komberging;
- gevolgen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater buiten het depot als gevolg van morsen tijdens overslag en door vrijkomen bij vullen, dit mede in afhankelijkheid van de dichtheid van het te storten materiaal;
- de mate van het opnieuw in suspensie raken bij hoge stroomsnelheden, erosie bij hoogwatergolven, (toenemende) getijdewerking en harde wind;
- verontreiniging oppervlaktewater als gevolg van retourwater (zwevend stof, eutrofiëring);
- de oppervlaktewaterkwaliteit, mede in relatie tot gebruiksfuncties (drinkwaterbereiding, zwemwater, agrarisch gebruik);
- mogelijke milieugevolgen van stratificatie in het depot.

Geluid- en geurhinder

- de extra geluidniveaus ten opzichte van achtergrondniveaus (per dagperiode) die optreden door het gebruik van baggermateriaal, grondverzetmachines en transportmateriaal bij aanleg en in de gebruiksfase moeten worden berekend en in (contouren)kaart worden gebracht. Speciale aandacht verdienen daarbij stiltegebieden^{32]};
- geuroverlast in verhouding tot eventueel reeds aanwezige geurhinder.

Natuur, ecologische risico's^{33]} en kansen

- de ecologische beschikbaarheid van uit het depot vrijkomende verontreinigingen en de invloed daarvan op reeds aanwezige natuurwaarden; dit aan de hand van enkele doelsoorten (vogels, bodemfauna, vissen; in het bijzonder Rodelijst-soorten); dit mede in verhouding tot de ecologische beschikbaarheid uit verontreinigd slib en bodem dat blijft liggen in het benedenrivierengebied;
- (rust)verstoring in rust- en fourageergebieden van vogels^{34]};

30 Zie ook reacties nr. 9, 19 (bijlage 4).

31 Zie reactie nr. 12 (bijlage 4).

32 Zie reactie nr. 12 (bijlage 4).

33 Zie ook reacties nr. 10, 18 (bijlage 4).

34 Zie reacties nr. 2, 12 (bijlage 4).

- ruimtebeslag en winst in areaal voor vis (zoals voor fourageren, paaigron den)³⁵];
- natuurontwikkelingsmogelijkheden van gebiedseigen biotopen (met name voor doelsoorten)³⁶]; waar mogelijk zou moeten worden aangesloten aan de plannen voor natuurherstel en -ontwikkeling door het beheersregime van de Haringvlietsluizen te veranderen en andere regionale natuurherstel- en ontwikkelingsplannen³⁷].

Landschap en cultuurhistorische aspecten

- invloed op de beeldwaarde van de omgeving; zichtbaarheidslijnen in aanleg-fase, gebruiksfase en van nabestemming; dit mede in het besef dat voor zichthinder een algemeen aanvaard normatief toetsingskader ontbreekt;
- landschappelijke aankleding depot/inpasbaarheid in het grootschalige (es-tuariene) riviersysteem;
- voorkomen van nadelige invloed op beschermd stadsgezicht van Willemstad.

Leefbaarheid

- gevolgen voor de leefbaarheid voor bewoners en recreanten door hinder (visueel, geur, geluid, risicobeleving);
- verkleining van het vaargebied voor de recreatievaart;
- positieve en/of negatieve gevolgen van (mede)gebruik voor (water)recreatie en natuurbestemming van een depot;
- geef een beschouwing van de gevolgen van de lange aanleg- en gebruiks-periode voor de ervaren mate van geluid-, geur- en visuele hinder en de beleving van risico's³⁸]. Een belevingswaarde-onderzoek, ondersteund met bijvoorbeeld visualisaties kan hierbij van nut zijn.

35 Zie reactie nr. 1 (bijlage 4).

36 Zie reactie nr. 10 (bijlage 4).

37 Zie ook reactie nr. 20 (bijlage 4).

38 Zie reacties nr. 13, 15, 20 (bijlage 4).

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

Geef een overzichtelijke vergelijking van de milieueffecten van de voorgenomen activiteit, combinaties van locatievarianten met inrichtingsvarianten en alternatieven, waaronder het MMA, onderling én met de referentiesituatie in het studiegebied. Doel van deze vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven/varianten verschillen. Maak de vergelijking bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie. Betrek bij de vergelijking de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Het gaat daarbij met name ook om een doorzichtige methode van vergelijken tussen verschillend gearde alternatieven, zoals bijvoorbeeld alternatieven bestaande uit één of meer locaties en diverse depotvormen. De Commissie adviseert in dit verband een multicriteria-evaluatiemethode te gebruiken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven/varianten, in het bijzonder van mogelijke (mitigerende en positieve) maatregelen in het kader van het MMA (kosteneffectiviteit).

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Geef aan over welke (milieu)aspecten niet voldoende informatie kan worden opgenomen vanwege bijvoorbeeld gebrek aan praktijkgegevens. Spits deze inventarisatie toe op die (milieu)aspecten, die (vermoedelijk) in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Beschrijf de ernst van de consequenties van het gebrek aan (milieu)informatie voor het te nemen besluit. Beschrijf:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De bevoegde instanties, Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Noord-Brabant en de Minister van Verkeer en Waterstaat moeten bij de besluiten aangeven op welke wijze en op welke termijn een gericht nader monitoring/evaluatieonderzoek verricht zal worden, dit om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te vergelijken en zo nodig aanvullende (mitigerende) maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft.

Het monitoringsysteem dient ontworpen te worden op basis van vooraf gedefinieerde responsietijden en kritische waarden. Bij overschrijding van deze grenswaarden dient aangegeven te worden in hoeverre het ontworpen IBC-systeem faalt en welke maatregelen voor herstel dan in aanmerking komen (de beheersbaarheid en controleerbaarheid ook op lange termijn).

9. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER EN SAMENVATTING

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

Maak in het MER gebruik van schema's, tabellen, grafieken en (contour)kaarten bij het presenteren van getalsmatige informatie, de vergelijking van alternatieven/varianten en meer in het algemeen, wanneer dit een compacte en inzichtelijke presentatie van informatie bevordert.

Concentreer de samenvatting rondom de belangrijkste beslispunten en zorg ervoor dat de tekst voor een breed publiek toegankelijk is.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor
het milieueffectrapport
Baggerspecieberging
Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 26 juni 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provincie **HOLLAND**
ZUID

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	29 JUNI 1998
nummer :	
dossier :	g62-1/m3
kopie naar :	Sf/pca/bib/sc/klb

Provinciehuis
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

Directie Water en Milieu

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Directie Water en Milieu
Afdeling Algemeen Beleid en Coördinatie
Ambtenaar Dhr. V.M. van den Broek
Doorkiesnr. (070) 4416582
Telefaxnr. (070) 4417815

Ons kenmerk DWM 157982

's-Gravenhage, 26 juni 1998.

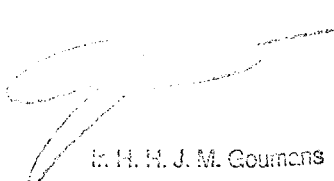
Onderwerp startnotitie van Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland, de provincie Zuid-Holland en de provincie Noord-Brabant voor een baggerspecieberging Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost.

Namens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland, zend ik u een exemplaar van de op 23 juni 1998 ontvangen startnotitie met betrekking bovengenoemd onderwerp.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland zijn belast met de gecoördineerde voorbereiding en behandeling van het Milieu-Effectrapport.

Gelet op artikel 7.14, tweede lid van de Wet milieubeheer zie ik uw advies ten aanzien van de richtlijnen uiterlijk 5 oktober 1998 tegemoet. Een exemplaar van de kennisgeving is te uwer informatie bijgevoegd.

De directeur Directie Water en Milieu,

H. H. J. M. Gourners

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 122 d.d. 2 juli 1998

provincie HOLLAND ZUID

Kennisgeving

INSPRAAK STARTNOTITIE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

ONDERWERP

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben, ten behoeve van een op te stellen Milieueffectrapport, op 23 juni 1998 een startnotitie in het kader van de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren ontvangen van Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland. Het initiatief betreft de aanleg, het gebruik en het beheer van één of meerdere depots voor de berging van in totaal maximaal 30 miljoen m³ verontreinigde baggerspecie. Hierbij wordt aandacht besteed aan onderzoek naar de inzetbaarheid van verwerkingstechnieken. De baggerspecie zal afkomstig zijn van onderhouds- en saneringswerkzaamheden in het benedenrivierengebied en in regionale wateren binnen de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant. Het zoekgebied voor de locatie(s) is gelegen tussen de Moerdijkbrug en de oostzijde van het eiland Tiengemeten.

VOORGESCHIEDENIS

Deze (hernieuwde) m.e.r.-procedure is noodzakelijk nadat in december 1996 de vergunningen, die verleend zijn op grond van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo), door de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zijn vernietigd. De initiatiefnemers hebben gekozen voor een volledig nieuwe procedure waarbij belanghebbenden via een 'open-planproces' bij de planvorming worden betrokken.

Procedure, initiatiefnemers en bevoegde gezagen

Voor deze activiteit moet vergunning op grond van de Wet milieubeheer worden aangevraagd bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en/of bij Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Vergunning op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren moet worden aangevraagd bij Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland. Voordat deze aanvragen in behandeling kunnen worden genomen dient door de initiatiefnemers voor deze activiteit een Milieueffectrapport (MER) te worden opgesteld. De initiatiefnemers zijn Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland en Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Rijkswaterstaat treedt op als hoofdinitiatiefnemer. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Rijkswaterstaat treden op als bevoegd gezag waarbij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland als coördinerend Bevoegd Gezag zullen optreden. De drie bevoegde gezagen zullen gezamenlijk de richtlijnen opstellen waaraan het MER zal moeten voldoen.

INSPRAAK

In het kader van het 'open-planproces' zal Rijkswaterstaat alle betrokkenen waarmee tot nu toe contact is geweest een exemplaar van de startnotitie zenden. Eenieder kan, alvorens de richtlijnen worden vastgesteld, opmerkingen met betrekking tot de inhoud van de richtlijnen kenbaar maken aan het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland. Opmerkingen kunnen tot en met 31 augustus 1998 schriftelijk worden ingediend bij het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag onder

Uw persoonlijke gegevens worden niet bekendgemaakt als u daar in een aparte brief bij de, van persoonlijke gegevens ondane, schriftelijke opmerkingen om vraagt.

INZAGE

In verband met de zomervakantie wordt de wettelijke termijn voor de ter inzagelegging van vier weken verlengd met vier weken.

De startnotitie voor de m.e.r.-procedure ligt met ingang van 6 juli 1998 tot en met 31 augustus 1998 op werkdagen ter inzage:

- in het Provinciehuis te Den Haag, tijdens kantooruren bij de Directie Water en Milieu, Zuid-Hollandplein 1, kamer D 511, tel.nr. (070) 4416697;
- in de bibliotheek van het Provinciehuis te 's-Hertogenbosch, tijdens kantooruren, Brabantlaan 1, tel.nr. (073) 6812827;
- bij Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland te Rotterdam, tijdens kantooruren, Boompjes 200, tel.nr. (010) 4026200;
- in het gemeentehuis van Korendijk, van 9.00-12.00 uur, Voorstraat 31 te Piershil, tel.nr. (0186) 692722;
- in de openbare bibliotheek te Zuid-Beijerland, op dinsdag van 10.00-11.00 uur, op donderdag van 15.00-16.30 uur en op vrijdag van 19.00-20.30 uur, Leliestraat 11, tel.nr. (0186) 661530;
- in het gemeentehuis van Cromstrijen, van 9.00-12.00 uur en van 13.30-17.00 uur, Buttervliet 1 te Numansdorp, tel.nr. (0186) 656100;
- in het gemeentehuis van Strijen, van 9.00-12.00 uur en op woensdag van 14.00-16.00 uur, afdeling Algemene Zaken, Kerkstraat 54, tel.nr. (078) 6741744;
- bij de Milieudienst Zuid-Holland Zuid te Dordrecht, tijdens kantooruren, Weizigtweg 33, tel.nr. (078) 6311599;
- in het gemeentehuis van Oostflakkee te Oude Tonge, tijdens kantooruren, Eisenhowerlaan 1, tel.nr. (0187) 642200;
- in het gemeentehuis van Moerdijk, van 9.00-12.00 uur en van 13.00-16.00 uur, Doelstraat 10 te Zevenbergen, tel.nr. (0168) 373600;
- in het Gemeenschapshuis Ankerkuil te Moerdijk, op dinsdag, woensdag en donderdag van 13.30-16.30 uur, Steenweg 52, tel.nr. (0168) 412762;
- van 9.00-12.00 uur in het gebouw aan de Stadhuisring 1 te Klundert, tel.nr. (0168) 373600;
- in Willemstad, van 12.30-16.00 uur in het gebouw aan de Hofstraat 1, tel.nr. (0168) 373600.

Buiten de vermelde uren is inzage van de stukken mogelijk na telefonische afspraak.

INLICHTINGEN

Voor inhoudelijke opmerkingen met betrekking tot deze procedure kunt u contact opnemen met de heer V.M.v.d. Broek van de Provincie Zuid-Holland, tel.nr. (070) 4416582.

Voor nadere inlichtingen en kopieën van van belangzijnde stukken (dit laatste tegen betaling) kunt u zich wenden tot mevrouw S. Veraar van de Provincie Zuid-Holland, tel.nr. (070) 4416697.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (coördinerend), Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Minister van Verkeer en Waterstaat

Besluit: Locatiekeuze en vergunningverlenging ingevolge de Wet milieubeheer, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en mogelijk de Ontgrondingenwet

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C18.2, 18.3, 18.4, 18.6 en mogelijk 16.1

Activiteit: Het betreft het voornemen om één of meerdere depots voor de berging van in totaal ca. 30 miljoen m³ verontreinigde baggerspecie aan te leggen, te gebruiken en milieuvriendelijk af te werken. Het zoekgebied voor de locatie(s) is gelegen tussen de Moerdijkbrug en de Oostzijde van het eiland Tiengemeten.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 2 juli 1998

richtlijnenadvies uitgebracht op: 2 oktober 1998

Bijzonderheden: Voor een soortgelijk voornemen is reeds vanaf 1990 een m.e.r.-procedure doorlopen. Voor het alternatief 'Atol-West', gesitueerd midden in het Hollandsch Diep tussen Willemstad en Numansdorp, werden vergunningen verleend die evenwel na ingestelde beroepen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in december 1996 wegens motiveeringsgebrek werden vernietigd. Er is bewust gekozen voor een herstart met een nieuwe m.e.r. vanuit een 'open planproces'.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. J.W. Beijersbergen

ir. J.H.A. Driessen

dr. J. Joziase

drs. R.H.J. Mooren

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

ir. J.C. Stans

Secretaris van de werkgroep: ir. R.I. Seijffers.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19980820	Fa. Visserijbedrijf Nobel	Nw-Beijerland	19980907
2.	19980721	West Brabantse Vogelwerkgroep	Breda	19980907
3.	19980824	Visserijbedrijf M. de Visser	Klundert	19980907
4.	19980819	Van Wijmen Nouwen advocaten namens Ambachtsheerlijkheid Crom- strijen	Rotterdam	19980907
5.	19980820	Waterschap Goeree-Overflakkee	Middelharnis	19980907
6.	19980813	H. de Vos, huisarts	Zuid-Beijerland	19980907
7.	19980812	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	19980907
8.	19980810	C.P. Schot en M. Huybregts	Willemstad	19980907
9.	19980811	Rijksdienst voor de Monumentenzorg	Zeist	19980907
	19980813			19980907
10.	19980805	Sovon, Vogelonderzoek Nederland	Beek-Ubbergen	19980907
11.	19980731	Hoogheemraadschap Alm en Bies- bosch	Woudrichem	19980907
12.	19980824	Agroplatform Moerdijk	Moerdijk/ Klundert	19980907
13.	19980818	Werkgroep Haringvliet-Oost en 241 gelijkluidende inspraakreacties	Zuid-Beijerland	19980907
	19980826	Werkgroep Haringvliet-Oost, mede ondertekend door B. Köhler en E.J.M. Köhler-Mustert		19980907
	19980829	Werkgroep Haringvliet-Oost, mede ondertekend door mw. Smits-Snaaijer en 62 gelijkluidende inspraakreacties		19980914
	19980818	Werkgroep Haringvliet-Oost en 48 gelijkluidende inspraakreacties		19980925
14.	19980827	Boskalis Oosterwijk b.v.	Rotterdam	19980907
15.	19980825	College van Burgemeester en Wethou- ders van gemeente Korendijk	Korendijk	19980907

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
16.	19980831	Brabantse Milieufederatie	Tilburg	19980907
17.	19980828	Hoogheemraadschap van West-Brabant	Breda	19980907
18.	19980826	Dr. F.H. Bonjer en H.C. Bonjer-van Eysbergen	Puttershoek	19980907
19.	19980830	Ver. Hoekschewaards Landschap	Oud-Beijerland	19980907
20.	19980831	Vereniging Natuurmonumenten	's-Graveland	19980907
21.	19980831	Stichting Klasse 4	Harderwijk	19980907
22.	19980827	M. van der Vos	Zuid-Beijerland	19980907
23.	19980829	W.S.V. De Put	Maasland	19980907
24.	19980814	ing. D.J.B. Revelman	Numansdorp	19980925